

Ми бачимо, що у цій частині перекладач перекладі майже всюди дотримувався прийому калькування, за виключенням декількох змін.

По-перше, перекладач на початку речення зробив перестановку, винісши звернення до присяжних наперед, таким чином зробивши на цьому наголос. По-друге, словосполучення *come to a decision* було перекладено як *приймете справедливе рішення*. Тут перекладач використав прийом додавання, та додав слово *справдливе*. Звісно, і без цього прийому було б зрозуміло до якого рішення адвокат захисту закликає присяжних, адже далі у реченні іде уточнення. Не дивлячись на це, я вважаю, що трансформація зроблена перекладачем є дуже вдалою. За виключенням цих двох прикладів висновок був калькованим.

Отже, судова промова Фінча Аттікуса має чітку структуру, кожен з її елементів, чи то є вступ, чи основна частина, чи висновок, обов'язково повинен бути повністю відтворений у вихідному варіанті тексту, адже, кожна зміна може негативно вплинути на емоційність самого виступу та на послідовність та зв'язаність викладення. Як ми бачимо у наведених прикладах ця задача дуже добре виконана перекладачем, адже й оригінал й вихідний варіант промови відповідають усім вимогам і не втрачають того емоційного та психологічного впливу, який повинен бути присутнім у судовій промові. При дослідженні передачі стилістичних засобів перекладачем ми бачимо, що у ряді випадків він дотримується авторської форми, використовує калькування або добирає український відповідник, еквівалентний за стилістичним та семантичним навантаженням, робить додавання та використовує прийоми смислового розвитку. Проте досить часто використовуються нерівноцінні заміни, переважно слів із різною стилістичною маркованістю, що певною мірою деформує авторський задум.

Література

Введенская Л.А. Риторика для юристов / Л.А. Введенская. – М.: ЦентрПресс, 2008. – 342 с. *Лі Х.* Убити пересмішника / Харпер Лі; [перекл. Харенко М.Ф.] – Київ: ЦКЛКСМУ, 1975. – С. 122-123. *Lee H.* *To Kill a Mockingbird* / Harper Lee. – Dramatic Publishing, 1970. – P. 125-127.

УДК 81'255.133.1“312”

КАГАНОВСЬКА О. М.

(Київський національний лінгвістичний університет)

ПЕРЕКЛАД ТРОПІВ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ

У статті запропоновано новий, семантико-когнітивний підхід до розгляду стилістичних засобів як перекладознавчої проблеми, зокрема крізь призму текстових концептів французької художньої прози на семантичному, метасеміотичному і метаметасеміотичному рівнях. Дослідження зосереджене на обґрунтуванні нового підходу до класифікації процесу та результату перекладу, який би допоміг не тільки відповісти на питання про його якість, але й зрозуміти, що діється із самим вихідним текстом під час трансформації у вторинний. Із цією метою проведено вивчення когнітивної і комунікативної динаміки розгортання текстових концептів в ракурсі теорії можливих світів, що уможливило вибудувати ієрархію текстових концептів, окреслити їх функції у французьких романах середини ХХ століття і вивчити нарративну організацію романів досліджуваного періоду.

Ключові слова: текстовий концепт, когнітивна / комунікативна динаміка, стилістичний прийом, можливі світи, нарративна організація, перекладознавча проблема, культуромовне буття художнього твору.

Кагановская Е. М. Перевод тропов во французской художественной прозе. В статье предложен новый, семантико-когнитивный подход к рассмотрению стилистических средств как переводческой проблемы, в частности сквозь призму текстовых концептов французской художественной прозы на семантическом, метасеміотическом и метаметасеміотическом уровнях. Исследование сосредоточено на обосновании нового подхода к классификации процесса и результата перевода, который помог бы не только ответить на вопрос про его качество, но и понять, что происходит с самим исходным текстом при трансформации во вторичный. С этой целью проведено изучение когнитивной и коммуникативной динамики развертывания текстовых концептов в ракурсе теории возможных миров, что позволило выстроить иерархию текстовых концептов, определить их функции во французских романах середины ХХ века и изучить нарративную организацию романов рассматриваемого периода.

Ключевые слова: текстовый концепт, когнитивная / коммуникативная динамика, стилистический прием, возможные миры, нарративная организация, переводческая проблема, культуроязыковое бытие художественного произведения.

Kahanovska O. M. Translation of stylistic technique in the French prose text. The article suggests a new comprehensive semantic and cognitive approach to stylistic technique to focusing at textual concepts of French literary prose at semantic, metasemiotic and metametasemiotic levels. The research focuses on revealing the cognitive and communicative dynamics in the unfolding textual concepts viewed through the theory of possible worlds. Such approach allowed to create a hierarchy of textual concepts, define their functions and narrative organization in the mid-20-th century French novels.

Key words: textual concept, cognitive / communicative dynamic, stylistic technique, possible worlds, narrative organization, translation problem, culture-language genesis of a prose text.

У наш час наукова дисципліна, яка розглядає питання художнього перекладу, має велику кількість дослідницьких матеріалів, що стосуються як загальних проблем її предмету, так і окремих результатів перекладацької праці, що окреслює її мету й завдання. Однак науковці до зовсім недавніх часів займалися здебільшого пошуками ідеальної моделі перекладу, внаслідок чого трактували його автора лише як знаряддя для досягнення цієї мети, а це в цілому свідчило про зміщення акцентів у самому предметі й об'єкті дослідження. Це й спричинило ситуацію, що їхні зусилля, спрямовані виключно на встановлення відповідності перекладу оригінального твору й визначення якості цільного тексту порівняно з вихідним, залишали осторонь таку важливу перекладознавчу проблему, як культуромовне буття художнього твору, зокрема, якщо йдеться про категорії можливих світів і нарративу. При такому аналітичному підході у разі художнього перекладу на перший план виходить різновид художньої діяльності, залежний від історико-культурного контексту, що означає неможливе цілковите виключення з аналізу суб'єктивного фактору. Останній жодною мірою не підпорядковує собі об'єктивний, а "надбудовується" над ним, конкретизує його дію на рівні власне тексту та зумовлює вибір способу його реалізації.

На поняття інтерпретації тексту безпосередньо впливає теза про те, що літературний текст не має постійного "значення". Кожне нове прочитання тексту – це нова інтерпретація, яка залежить від багатьох чинників, а саме особистості й досвіду читача, його пресупозицій, культурної ситуації, стереотипів тощо. Прочитання тексту не просто передає смисли, які вклав у нього автор, а насамперед створює нові смисли. Перекладачеві такий підхід дає величезну свободу – якщо автор "умер", а оригінал більше не вважається ні священним, ні авторитетним джерелом, то перекладач може грати з ним, як йому заманеться. Інтерпретація й сприйняття тексту, безперечно, залежать від різних чинників дискурсу, однак це не означає, що в змісті тексту взагалі немає інваріанта. Знаки, з яких складається текст, у контексті культури-джерела переважно мають доволі чіткі, соціально постійні смисли – оскільки інакше комунікація була би взагалі неможлива. Відтоді як теорія перекладу набула статусу самостійної галузі у філології, у цій царині зроблено вже чимало. Проте, як і в кожній галузі, у перекладознавстві, існують питання, які залишаються малодослідженими або дискусійними, незважаючи на кількість присвячених їм розвідок. До таких питань можна віднести проблеми відтворення тропів, зокрема метафори, її особливого виду персоніфікації (або уособлення), а також порівняння. Попри те, що метафора неодноразово ставала об'єктом дослідження багатьох теоретиків перекладу, як вітчизняних, так і зарубіжних, поєднання перекладацького і лінгвокогнітивного аспектів аналізу залишалось поза увагою науковців. Важливим чинником актуальності статті є активний розвиток у науці, зокрема у філології, антропоцентричної тенденції. Дослідження тропів як особливого типу мислення, з одного боку, та як стилістичного прийому, заснованого на універсальному принципі антропоморфізму, з іншого, природньо вписується у цю наукову парадигму.

При інтерпретації тексту з інтертекстуальними посиланнями перекладач, на відміну від звичайного читача, має керуватися не суб'єктивними асоціаціями, а смислами компонентів тексту як семіотичних одиниць у контексті культури-джерела. Інтертекстуальна іронія виникає при зіставленні двох різних за тональністю контекстів, що містять спільний елемент

– фразу, уривок, сюжетну лінію тощо, який слугує алюзією метатексту на прототекст. Ефект, що виникає при цьому, залежить від ступеня контрасту між двома контекстами – від легкого відсторонення чи заниження тону до цілковитої зміни смислу спільного елемента в новому контексті. Відтак, щоб відтворити в перекладі інтертекстуальну іронію, треба зберегти якнайбільше контекстів, що потенційно простежуються в оригіналі, а найголовніше – відтворити їхню тональність, водночас залишивши можливість “наївного” прочитання. Тобто, цільовий текст, як і оригінал, має бути когерентний уже на поверхні: “глибші” смисли мають бути неочевидними і доступними лише для інтертекстуально свідомих читачів. Перекладач має проаналізувати, що саме кожний такий знак вносить у текст і які його аспекти треба зберегти, а якими варто пожертвувати в процесі переносу в іншу мову [див. Кам’янець 2009].

У свідомості людей, об’єднаних мовою та історією, існує певний набір текстів, культурних кліше, уявлень та стандартних символів, за якими закріплений певний смисл, усі вони становлять культурну пам’ять носіїв певної мови / культури, без якої неможливе існування жодної комунікативної системи. Ця культурна пам’ять становить так звану інтертекстуальну енциклопедію. Множинність інтерпретацій художнього тексту зумовлена насамперед неоднаковою здатністю читачів розшифровувати ускладнені культурно-специфічні знаки, з яких складається цей текст. Щоб створити якісний переклад, перекладач навряд чи може діяти як “наївний” читач і керуватися суто власною уявою чи особистою інтерпретаційною позицією. Натомість йому не варто намагатися стати “ідеальним” читачем, “розшифровуючи” смисли компонентів тексту-джерела як знаків в контексті відповідної культури.

Особливий інтерес у перекладацькому плані представляють художні прозові тексти з імпліцитним комічним ефектом. При визначенні перекладацьких завдань у процесі відтворення комічного в художньому перекладі текстів такого типу виокремлюються диференційні ознаки поняття: наявність реципієнта є обов’язковою умовою реалізації комічного, оскільки комічне не існує поза соціумом; в основі комічного міститься невідповідність (взаємодія протилежних, взаємовиключних сторін і тенденцій, предметів і явищ, які водночас перебувають у внутрішній єдності і взаємопроникненні, виступаючи джерелом саморуху і розвитку об’єктивного світу і пізнання), яку усвідомлює реципієнт; результатом усвідомлення комічного є суб’єктивна позитивна реакція реципієнта.

Джерелом комічного в прозовому тексті (як і в художній літературі в цілому) є автор твору, його інтенція. У такому разі повинні реалізуватись дві умови, а саме свідоме прагнення автора створити ефект комічного (авторська інтенція) і наявність реакції реципієнта, яка б указувала на усвідомлення ним комічного, яке створив автор. Таким чином, комічне у літературі втілюється у свідомо створюваній автором тексту невідповідності певного (мовного чи позамовного) явища актуальним соціальним стандартам, яка усвідомлюється реципієнтом і викликає у нього суб’єктивну позитивну реакцію [Колесник 2011, с. 7]. Така незмінна характеристика комічного, як невідповідність, проявляється у різних формах. Найчастіше це невідповідність між формою та змістом, мовою автора та сутністю події, що у художньому творі створює комічний ефект. Характерними є невідповідності між морально-естетичною сутністю і зовнішністю образу, між його реальною суспільною значимістю і його високою думкою про себе. Взаємопов’язаність в художньому тексті з комічним (іронічним) ефектом протилежних явищ, показ суперечностей, що існують між ними, створюють ефект комічного, причому невідповідність може виникати на різних рівнях – фонетичному, морфемному, лексичному, фразеологічному, синтаксичному, семантичному, текстовому; вона може мати імпліцитний чи експліцитний характер, проте її наявність є обов’язковою умовою для створення ефекту комічного. Засобом створення комічного у художньому тексті може слугувати будь-який мовний знак, якщо він зводиться до категорії невідповідності.

Якщо текст має прагматичне спрямування комічного ефекту, то комічне стає інваріантом перекладу. При перекладі такого твору не обходиться без певних втрат, оскільки збільшення кількості інваріантів перекладу ускладнює можливість їхнього одночасного відтворення. Сутністю об'єктивної деформації є процес накопичення об'єктивних різноманітних лексико-семантичних, словотвірних та граматичних змін за кількісними показниками тексту, який не завжди має наслідком адекватне відтворення смислового та/або стилістичного інваріантів оригіналу. Натомість суб'єктивна деформація є результатом таких суб'єктивно-перекладацьких перетворень тексту оригіналу, які можуть у сукупності призводити до суттєвих відхилень від художнього завдання автора, а також порушувати норми цільової мови задля розширення її виражальних можливостей або досягнення прагматичної адекватності перекладу [див. Ребенко 2013, с. 13]. Перекладацька деформація – відносно та амбівалентне явище з причин варіативної зумовленості перекладацьких рішень (відносність деформації), а також у зв'язку з можливою наявністю у художньому перекладі двох полярних сутностей – інваріантності семантики окремих мовних одиниць у розумінні “пересічного” адресата та варіативності семантики і прагматики цих елементів у сприйнятті “зразкового” читача перекладу (амбівалентність деформації).

Розгортання мегаконцептів художніх творів романного жанру середини ХХ сторіччя зумовлює дослідження тропів на метасеміотичному та метаметасеміотичному рівнях [див. Кагановська 2003]. На метасеміотичному рівні зміст і вираження мовного знаку перетворюється у сукупний вираз для нового емоційно-експресивно-оцінного “змісту”, що підтверджує нерозривність окремого і цілого в їхній єдиній образотворчій функції. У зв'язку з цим, класичне розуміння тропів піддається переосмисленню через їхнє входження до певної системи відношень: метафори – до відношень перехрещення (інтерації), метонімії – до відношень виключення (ексклюзії), при якому обидва терміна, що взаємно виключають один одного, спільно включені у ширше ціле, синекдохи – до відношень включення (інклюдії), що набувають різноманітних форм в залежності від того, чи розкладене ціле на частини або ж на ознаки.

Поглинання суто стилістичного розуміння даних понять загальним концептуальним змістом стає невід'ємною властивістю тропів на метаметасеміотичному рівні. Підґрунтя *метафори* міститься в подвійній актуалізації, тобто у використанні двох смислів, що реалізовані шляхом контакту диференційних характеристик двох значень, які звичайно слугують для їхнього розрізнення. Шляхом залучення тропів формується насамперед метасеміотичний рівень художнього тексту, коли семантика стає виразом нового емоційно-експресивно-оцінного змісту в його когнітивному аспекті. На метаметасеміотичному рівні образи перетворюються в певні уявлення і, набуваючи символічного характеру, відтворюють цілісність світогляду тих чи інших персонажів. В художньому тексті символічність міститься в будь-якому порівнянні, метафорі, аналогії. На думку У. Еко, символ – це модальність тексту і засіб інтерпретації кожного тексту залежно від його розуміння [Еко 1992, с. 64]. Символ має тропеїчне підґрунтя з метою створення поліфонічного художнього образу, провідними характеристиками якого є високий ступінь узагальненості. У розшифруванні образного символу, що стає свого роду кодом, уможливлено вихід на метаметасеміотичний рівень дослідження художнього тексту, на якому простежується розгортання текстових концептів.

Метафоричні характеристики вважаються фундаментальною якістю художнього твору, що дозволяє мислити художній текст в межах різних субстанцій, зокрема в аспекті інтеграції текстових концептів. У такому аспекті світ, визначений різними координатами, це той самий світ, поданий у метафоричному переносі, але описаний у різних термінах і відповідно – у різних “складних розумових просторах” [КСКТ 1996, с. 55]. З позиції такої характеристики метафори, як її різносвітність, метафора являє, з одного боку, “помилкове” твердження в межах реального світу й одночасно, з іншого – істинне твердження відносно можливих

світів: “Навіть якщо я кажу, що у можливіму світі Гомера Ахілл – лев, я стверджую те, що в цьому світі Ахілл дійсно хоробрий, а не те, що існує світ, в якому Ахілл володіє морфологічними характеристиками *felis leo*” [Есо 1992, с. 218]. Фактично, шляхом метафори проходить конструювання подібності, оскільки властивість метафори проектувати свій зміст у можливий світ означає представити можливі світи. З цих позицій розглянемо фрагмент з роману М. Еме « *Le chemin des écoliers* »:

Tony baissa la tête en manière d'aveu et pour se dispenser de réponse. Le père n'insista pas, il se recueillit une minute avant d'entamer la mercuriale et souleva le couvercle de la casserole que la femme de ménage, avant son départ, avait mis au feu sur le gaz pour le repas de midi. Une riche odeur de chou et charogne associés monta dans la vapeur du mélange et il découvrit une saucisse blanchâtre tressautant sur un lit de légumes (Aymé, CE, 72).

На семантичному рівні додаткове забарвлення виникає у наведених нижче лексичних одиницях:

- associer v.t. – « unir, joindre; faire entrer en participation, en communauté ; réunir en vue d'un but commun » [PLI 1998, с. 73];
- découvrir v.t. – « ôter ce qui couvrait, protégeait ; trouver ce qui était caché, inconnu ; arriver à connaître ce qui était ignoré » [там само, с. 292];
- tressauter v.i. – « sursauter, tressaillir vivement sous l'effet de la surprise, de la crainte » [там само, с. 1040];
- lit n.m. – « couche d'une chose étendue sur une autre » [там само, с. 599].

На метасеміотичному рівні у наведених лексичних одиницях сформований ряд асоціацій: *odeur de chou et charogne* ⇒ **associés**, **découvert** *une saucisse* ⇒ **tressautant** ⇒ **sur un lit de légumes**, шляхом яких розгортається текстовий концепт ВЕЛИЧНІСТЬ із стійким гіперболічним відтінком. Однак вихідне гіперболічне бачення спростоване реальною інформацією про те, що ж саме могло викликати таку мальовничу картину. Йдеться про овочеve рагу, у приготуванні якого немає нічого величного чи надзвичайного (БУДЕННІСТЬ). Шляхом метафори імпліковано перехід від ВЕЛИЧНОСТІ до БУДЕННОСТІ, що розгортає текстовий концепт ДЕГРАДАЦІЯ (ВЕЛИЧНЕ ⇒ БУДЕННЕ ⇒ ДЕГРАДАЦІЯ).

У романах досліджуваного періоду важливості набуває концептоформувальна функція **порівняння**, сутність якого була розкрита, в першу чергу, О. О. Потебнею, який пов'язував порівняння з процесом пізнання [Потебня 1990, с. 213]. В. В. Виноградов підходив до категорії порівняння з таких позицій: “Порівняння видобуває свій смисл особливо тим сполученням предметів, про яке писав ще Ломоносов” [Виноградов 1959, с. 104]. Головна функція порівняння полягає у прирошенні смислу, що приводить до розширення й збагачення художньо-образотворчої структури твору. Порівнювані об'єкти відзначаються не повною ідентичністю, а лише окремими спільними ознаками, через що констатація їхньої часткової тотожності й надає нове сприйняття предмета.

До такого сприйняття об'єкта, відмінного від початкового, приводить порівняння, шляхом якого розгортається макроконцепт ЗАПЕРЕЧЕННЯ у романі Р. Кено « *Zazie dans le métro* »:

On peut pas supposer que les gens qu'attendent à la gare d'Austerlitz sentent plus mauvais que ceux qu'attendent à la gare de Lyon (Queneau, ZM, 9).

У фрагменті наведені конкретні ФАКТИ, логіка яких дозволяє дійти такого висновку: якщо *les gens à la gare d'Austerlitz sentent MAUVAIS* – ФАКТ і *les gens à la gare de Lyon sentent MAUVAIS* – ФАКТ, звідси впливає, що *les gens à la gare d'Austerlitz = les gens à la gare de Lyon*”.

Однак те, що *les gens à la gare d'Austerlitz sentent PLUS MAUVAIS* (“люди з вокзалу Остерліц пахнуть гірше”), означає взяття вихідного факту під СУМНІВ з подальшим його ЗАПЕРЕЧЕННЯМ: *On peut pas supposer* (“Не можна припустити”). Таким шляхом

розгортається текстовий концепт ЗАПЕРЕЧЕННЯ, що за концептуальними складниками (ФАКТ \Rightarrow СУМНІВ \Rightarrow ЗАПЕРЕЧЕННЯ) відповідає макроконцепту ЗАПЕРЕЧЕННЯ аналізованого роману.

За фреймовою структурою у фрагменті спостерігається взаємопроникнення двох фреймів, а саме предметно-центричного та асоціативного, розташування яких на одному концептуальному рівні надає їм рівнозначного статусу відносно вірогідності стверджуваних фактів. Дані фрейми демонструють взаємне логічне перехрещення, оскільки центральне місцеположення об'єктів у першому ("буттєвому") типі фрейму окреслює їхнє відповідне положення в асоціативному фреймі з тим зауваженням, що сам факт дії взятий під СУМНІВ з подальшим ЗАПЕРЕЧЕННЯМ.

Концептотвірні роль тропів у розгортанні текстових концептів художніх творів середини ХХ сторіччя розкривається на метасеміотичному і відповідно – метаметасеміотичному рівнях. На даних рівнях зміст художнього тексту не тільки набуває емоційно-експресивного забарвлення, а й послідовно формує символічну систему, призначення якої полягає у набутті описуваних подій чи характеристик персонажів високого ступеня узагальненості.

У тропях як складних лінгвістичних і водночас літературознавчих явищах віддзеркалюються перекладознавчі аспекти. Під кутом зору релевантні такі лінгвістичні аспекти, як когнітивний чи семантичний підхід; семантична та граматична структура тропу; ступінь експресивності та образності, а також літературознавчі аспекти – образотворчий потенціал тропу, його місце в ідейно-образній структурі твору, функція тропу у художньому мовленні, в окремому творі чи у творах певного письменника, його стилетворчий потенціал, здатність тропу відбивати світосприйняття, сфера функціонування тропу, різновид тропу як складової певного ідіостилу [Гомон 2013, с. 15].

Як **висновок** наголосимо, що авторський і персонажний світи визначаються внутрішньотекстовими факторами семантики художнього твору. Водночас у семантиці можливих світів слід також виходити з урахування психологічного і соціокультурного світів учасників текстової комунікації, що визначає загальну **перспективу** філологічних досліджень. Психологічний світ як оповідача, так і персонажів художнього твору, відрізняється відомою двоїстістю: з одного боку, світ кожного окремого персонажа є його внутрішнім психологічним світом, і останній як незалежна особистість переслідує мету зберегти цей світ недоторканим, подалі від стороннього погляду. З іншого боку, психологічний світ має бути єдиним для кількох персонажів; йдеться про так званий зовнішній психологічний світ, мета якого полягає в узгодженні ціленастанов оповідача і персонажів, і саме цього вимагають правила прирощення смислу, відповідно до яких *кожний* через взаємодію з *іншими*, шляхом виявлення *себе в іншому* (інших) формує *новий* смисл, не зведений до простої суми складників. З точки зору можливості діалогування з "іншим" показовою є відома формула В. Іванова, яка переносить домінуючу в іншу особистість і сутність якої розкривається у ствердженні чужого "я" не як об'єкта, а як іншого суб'єкта – "ти еси" [цит. за: Бахтин 1979, с. 15]. Балансування на межі між численними світами, можливими за одних обставин і неможливими за інших, розгорнутих у просторі й часі, визначає постійне звернення до двоїстості бачення художнього світу – як реального і одночасно опосередкованого у відчуттях. Саме тому проблема "семантичної типології простору й часу" у розгортанні ТК художнього твору набуває загальнотеоретичного значення: "Ми не зрозуміємо спосіб функціонування мови, якщо [...] не розберемося у логіці процесів, шляхом яких ми встановлюємо, відповідають чи не відповідають ті або інші нескінченні образи тому фрагменту світу, якого вони стосуються" [Хинтиikka 1980, с. 54], що пов'язує її з когнітивними засадами семантики можливих світів.

Центральне питання про те, що саме відбувається з первинним текстом у процесі його трансформації у вторинний, пов'язане з перенесенням дослідницького інтересу з розгляду

перекладу як результату дії певної перекладацької стратегії на його розуміння як одного зі способів розкриття закладеного у художньому творі смислового потенціалу, що потребує розгортання, добудови реципієнтом у комунікативному просторі. Тому при зверненні до художнього тексту з позицій представлення тропів крізь призму текстових концептів перекладознавча проблема не виокремлюється як така, а повністю інтегрується у коло загальнонаукових дослідницьких проблем.

Література

Бахтин М. М. Проблемы поэтики Достоевского / Михаил Михайлович Бахтин. – Изд. 4-е. – М. : Советский писатель, 1979. – 317 с. *Виноградов* В. В. О языке художественной литературы / В. В. Виноградов. – М. : Государственное издательство художественной литературы, 1959. – 654 с. *Гомон* Н. В. Відтворення персоніфікації в іспансько-українському перекладі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Н. В. Гомон. – К., 2013. – 20 с. *Кагановська* О. М. Текстові концепти художньої прози : когнітивна та комунікативна динаміка (на матеріалі французької романістики середини ХХ століття) : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.05 / О. М. Кагановська. – К., 2003. – 504 с. *Колесник* Р. С. Відтворення комічного у художньому перекладі (на матеріалі творів німецькомовних авторів ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Р. С. Колесник. – К., 2011. – 20 с. *Кам'янець* А. О. Культуромовне буття художнього твору як перекладознавча проблема : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 – перекладознавство / А. О. Кам'янець. – К., 2009. – 20 с. *Потебня* А. А. Теоретическая поэтика / А. А. Потебня. – М. : Высшая школа, 1990. – 344 с. *Ребенко* М. Ю. Об'єктивні та суб'єктивні аспекти перекладацької деформації у художньому перекладі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / М. Ю. Ребенко. – К., 2013. – 18 с. *Хинтиikka* Я. Логико-эпистемологические исследования. Логика и методология науки / Я. Хинтиikka : Сб. избр. ст. : Пер. с англ. – М. : Прогресс, 1980. – 448 с. *Eco* U. Les limites de l'interprétation. Essai : Trad. de l'italien / U. Eco. – P. : Bernard Grasset, 1992. – 406 p.

Довідкова література

КСКТ: Краткий словарь когнитивных терминов / Сост. Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. – М. : Моск. гос. ун-т, 1996. – 248 с. *PLI* : Petit Larousse illustré. – P. : Larousse-Bordas, 1998. – 1786 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

Aymé, CE : Aymé M. Le chemin des écoliers / M. Aymé. – Collection folio. – P. : Gallimard, 1973. – 254 p. *Queneau, ZM* : Queneau R. Zazie dans le métro / R. Queneau. – Edition folio. – P. : Gallimard, 1995. – 187 p.

УДК 811.111:81'253:32

КЛИМЕНКО О.Л., ТОЛМАТОВА А.О.
(Запорізький національний університет)

ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

Стаття присвячена дослідженню особливостей застосування перекладацьких трансформацій при перекладі політичних промов Б. Обама 2013 – 2014 років українською мовою.

Ключові слова: перекладацькі трансформації, політичні промови, процес перекладу

Клименко О.Л., Толматова А.О. Использование переводческих трансформаций при переводе речей политиков. В статье исследуются особенности использования переводческих трансформаций при переводе политических речей Б.Обамы 2013 - 2014 года на украинский язык.

Ключевые слова: переводческие трансформации, речи политиков, процесс перевода.

Klymenko O.L., Tolmatova A.O. Translation transformations in the translation process of political speech. This article studies the peculiarities of the translation transformations in the translation process of B. Obama's political speeches of 2013 - 2014 into Ukrainian.

Key words: translation transformations, political speeches, translation process

Актуальність даної наукової розвідки визначається зростанням ролі політики у сучасному світі, що зумовлює необхідність дослідження «мови» політиків. Наразі активно вивчаються такі аспекти політичного дискурсу, як: дослідження політичних неологізмів і нової термінології (Янков А.В., Елікашвілі М.З.); аналіз індивідуальних стилів політиків та особливостей перекладу стилістичних і риторичних прийомів у їх промовах (Р.В. Поворознюк); вивчення специфіки перекладу суспільно-політичних текстів (Н.В. Гуренко, І. Солодовиченко) тощо. Проте потребує уваги дослідження проблем,